

VECIANA-CARRASCLET. UN PAÍS, DOS PERFILS

Recreació romàntica de l'inexistent enfrontament entre Carrasquet i Veciana

(TEXT I FOTOGRAFIES) Jaume Borràs

I. INTRODUCCIÓ

En el context del Tricentenari de l'11 de Setembre de 1714, contraposar en un article les trajectòries vitals de Pere Anton Veciana i de Pere Joan Barceló, conegut com a Carrasquet o Carrasplet, paradigmes l'un del botiflerisme i l'altre de l'austriacisme, resulta ben escaient. Desmitificar Pere Anton Veciana, il·lustre fill de Valls, de qui hi ha un retrat penjat a la Sala de Plens de la Casa de la Vila, no resulta tasca fàcil. Les fonts històriques el retraten com un personatge espavilat que sabrà treure molt profit personal de la repressió

filipista que castigà Catalunya després de l'11 de Setembre.

Aquest article vol oferir dues actituds contraposades davant la guerra i la derrota; uns capteniments singularitzats en les peripècies de dos personatges coetanis i fills de les nostres comarques, ambdós d'origen humil. La tragèdia d'un país vençut va desvetllar moltes opcions: des de la mesquinesa, el servilisme o la delació, fins a la resistència o la dignitat. Veciana va prendre una opció, Carrasplet una de ben diferent.

II. BIBLIOGRAFIA BÀSICA

L'origen dels Mossos d'Esquadra de Joan Papell és una obra de

lectura obligatòria si volem entendre el paper i la figura de Veciana; es fa un repàs impecable de la seva vida i del seu ascens meteòric al servei de Felip Vè en la persecució dels guerrillers antiborbònics, "els carrasquets".

Un segon llibre de referència és *Història dels Mossos d'Esquadra*, de Núria Sales, un treball metòdic que explica el sorgiment d'aquest cos policial i la consolidació de la nissaga dels Veciana.

Un tercer llibre de caire institucional, *Mossos d'esquadra. Història i present* ofereix uns capítols amb noves aportacions dels dos historiadors anteriors.

Un altre element bibliogràfic emprat ha estat l'assaig molt llegible i encara aprofitable de Margarida Aritzeta, *Carrasplet-Veciana*.

Per perfilar el personatge de Pere Joan Barceló, la millor referència del guerriller de Capçanes està dins d'una obra monumental: *Narracions Històriques* de Francesc Castellví Obando, un austriacista de Montblanc que, a l'exili, va relatar de manera exhaustiva els moviments dels resistents catalans després de la caiguda de Barcelona. D'aquest manuscrit, Josep Iglésies treu la informació per elaborar la popular biografia, *El guerriller Carrasplet*. De tota manera, l'excel·lent treball de recerca d'Agustí Alcoberro, publicat a la revista *Sàpiens l'any 2004*, "Carrasplet, el gran enemic de Felip V", resulta definitiu a l'hora de resoldre les llacunes sobre els darrers anys de Pere Joan Barceló. Per entendre millor l'entorn on es van moure i van lluitar ambdós protagonistes són molt recomanables l'obra de F. Xavier Hernández *Història Militar de Catalunya. La defensa de la Terra*,

Breisach el Vell, escenari del darrer combat de Carrasdet.

i el sorprenent llibre d'Antoni Muñoz i Andreu Catà, *La traïció anglesa. Comerç colonial i destrucció de la sobirania catalana*.

III. LA HISTÒRIA NO POSA CADASCÚ AL SEU LLOC

Plutarc, historiador clàssic del segle I dC, va escriure "*Vides Paral·leles*". Partia de dades biogràfiques de grans personatges, els situava en llur context i analitzava llur qualitat humana i establia així, amb intenció didàctica, uns models de comportament humà que encara avui són vigents. La meua exposició intenta seguir la pauta del gran escriptor grec i anar més enllà d'un relat cronològic ple d'erudició estèril.

Veciana i Carrasdet són fills del seu temps, d'un context força convuls. L'escriptora valencina Margarida Aritzeta ja ho va saber reflectir fa una pila d'anys: "*És impensable la instauració d'un règim com el borbònic sense dotzenes de Vecianes. I a Valls en va viure un, que destacà d'altra banda, entre bona part dels seus iguals. Un home intel·ligent, però servil, que va voler i saber obrir-se camí, que conreà amb èxit la posició de vencedor*".

Durant molt de temps, Pere Anton Veciana ha gaudit d'un

lloc de privilegi en la nostra història i Pere Joan Barceló ha estat desqualificat, injustament, com un vulgar lladregot. En tot cas, l'habilitat de Veciana per reinventar-se va ser tan remarkable que, molts anys després, mossèn Cinto Verdaguer relatarà aquella èpica llegendària en un poema premiat als Jocs Florals del 1865:

"Si voleu valents de mena
anau ab los catalans
sobretot los de l'Esquadra

sobretot los xics de Valls"

La mitificació del cos policial que va fer l'escriptor valencí Ortega i Espinós en un llibre d'ínfim valor històric que va ser molt popular a mitjans del segle XIX: *Historia de las Esquadras* va engrescar el rampell poètic de mossèn Verdaguer a l'hora de descriure els valerosos mossos:

"Los desnarits són cunyeres
los curts passen de nou pams
lo més sonso de la colla
faria cara a un gegant"

Breisach el Vell, amb l'illa fluvial del Rin on va morir Pere Joan Barceló

Quadre de Veciana a la Sala de Plens de Valls

EL PROTAGONISME HISTÒRIC DE PERE JOAN BARCELÓ ÉS MOLT SUPERIOR AL DE VECIANA

Des del punt de vista d'aquest referent de la Renaixença, Carrascllet i els seus només podien ser retratats d'una manera ben gallosa:

*"...son mig homes mig cans
tots són bandolers d'ofici
la flor de cada veynat
als bons minyons de la colla
se'ls podria arreu penjar."*

Sovint afirmem que el temps posa cadascú al seu lloc; però experiències personals m'aboquen a l'escepticisme. En la primera conferència a Maspujols sobre en Carrascllet, l'11 de Setembre de 2007, encara se'm va dir allò tan gastat: "Ah! Vens a parlar d'aquell bandoler". Tanmateix, resulta més delirant escoltar bajanades similars

a la seva vila natal, Capçanes, al costat de l'imponent monument al Carrascllet inaugurat l'any 1981. Hom acaba deduint que la propaganda borbònica ha acabat quallant en la memòria col·lectiva, més enllà de la recuperació de la Generalitat i de la reivindicació dels defensors de les Llibertats del país.

IV. ELS DOS PERFILS EN UNA CATALUNYA EN GUERRA I OCUPADA

Pere Joan Barceló, nascut a Capçanes i Pere Anton Veciana, fill de Sarral, tindran diferents papers en l'escenari històric d'aquells anys tan complicats i que van significar la imposició del centralisme borbònic. Ambdós personatges eren d'extracció popular: carboner un, tractant de bestiar l'altre. Els dos van formar una família. En el cas de Veciana una nissaga força prolífica, en el cas de Barceló, només sabem que va tenir un fill mort al poc de néixer, fet molt usual a l'època.

Els seus oficis els van permetre conèixer bé el territori amb la realitat social i política que s'hi podia respirar. Aquesta capacitat l'empraran amb molta habilitat per tirar endavant les seves campanyes militars.

La historiografia tradicional enfrontava els dos personatges en la guerra contra Felip V i les potències europees de la Quàdruple Aliança. Això no és cert del tot; el protagonisme històric de Pere Joan Barceló és molt superior al de Veciana, malgrat els esforços d'una tradició al servei de la causa borbònica. De fet, el paper del ex-rambler de Sarral va limitar-se a la repressió de les partides antiborbòniques després de la caiguda de Barcelona. Això sí, va obtenir un important rèdit personal. Diríem que va saber fer bo allò de "quien a buen arbol se arrima...". Un oportunista, com tants d'altres que trobem a la nostra història. Potser l'ofici de rambler, firaire o porquer ja ho portava inclòs. Carrascllet s'afegeix a la causa austriacista a partir del Tractat

El carrer del Jueus.
Gravat de Pau Mercadé.

El casc antic de Valls

de Gènova de l'any 1705, esperonat per un altre personatge destacat de la causa austríacista, el riudonenc Rafel Nebot. Amb el seu pare i el seu germà s'afegeixen a les partides de miquelets o fusellers de muntanya que torpedinaren l'acció de les tropes filipistes en les comarques del Sud. Consta que el seu pare va morir en una acció a prop de Móra d'Ebre. No hi ha, en canvi, cap prova documental de cap mort en combat per part de la dinastia dels Veciana.

Els catalans són abandonats per la resta dels aliats europeus perquè la conjuntura internacional l'any 1712 ha canviat; ara les grans cancelleries europees prefereixen una pau amb Felip V perquè l'Arxiduc Carles hereta l'Imperi Alemany. Aquí cal destacar el trist paper del Regne Unit, que fa bona aquella dita: "els anglesos no tenen política exterior, tenen interessos a l'exterior". Després del Tractat d'Utrecht de 1713, en el qual els interessos britànics queden molt ben servits, resta tan sols la Catalunya central, Barcelona i rodalies, en poder de les autoritats catalanes.

Les autoritats vallenques decideixen sotmetre's a Felip V el juliol de 1713, seguint el pas marcat per la ciutat de Tarragona.

Només 4 anys enrere, Carles III havia atorgat el títol de vila a Valls, una població molt empobrida per la guerra. Paral·lelament, dos representants locals es trobaven a Barcelona en aquella transcendental reunió de la Junta de Braços que decidia lluitar fins a la fi contra l'absolutisme borbònic. El resultat desastrós de la Batalla de Torredembarra, dies més tard, esdevé prova d'una lògica bèl·lica implacable: rendició o aniquilament. Els responsables de Valls, tal volta, opten per l'opció més assenyada i més realista.

A la Catalunya Sud, només a les muntanyes del Baix Camp, Ribera d'Ebre i Priorat, hi resisteixen els fusellers de muntanya d'en Carrasclat, Nebot i companyia; lluitaran encara un any més contra un enemic molt superior, l'exèrcit de la Doble Corona. Fins i tot, la capitulació de Barcelona l'11 de setembre de 1714 els agafa en combat; Carrasclat es trobava a Cornudella.

En tots aquests episodis de la Guerra de Successió, el senyor Veciana no hi és ni se l'espera. Pertany a la pura fabulació el relat del viatge a Tarragona per posar la ciutat sota l'obediència borbònica. Tot és una pura ficció o recreació. També és falsa la seva participació en la caiguda de Barcelona perquè ell es trobava a Valls al costat de la seva dona greument malalta; havia decidit anar a viure-hi l'any 1709 perquè

era un lloc més segur que la petita localitat de Les Piles.

Joan Papell es mostra contundent: "Durant la guerra va romandre a Valls. No va lluitar ni al bàndol austríacista, car mai va formar part de la milícia local, ni al filipista, car fins l'any 1713 la vila de Valls va ser fidel a l'Arxiduc i no va ser ocupada per les tropes borbòniques". Núria Sales també nega cap acció heroica: "En Veciana mateix, malgrat el seu mèrit a accentuar mèrits de guerra, especifica que els seus primers serveis van ser de l'any 1713 i que ell "nunca antes" no havia estat "acostumbrado a las armas".. "Ni tan sols dintre Valls no era cap filipista destacat". Aleshores ell es dedicava a ser tractant de porcs i no tenia cap càrrec.

Veciana apareix en l'escena pública, com bé demostra Papell, després de l'11 de Setembre: "farà l'entrada en la política mesos després de l'11 de setembre de 1714, com a sotsbatlle de la vila de Valls, ... a partir de 1721 consolidarà la seva posició i fortuna com a batlle de Valls i "quefe" de 3 esquadres de paisans armats i dels seus respectius caporals"

La primera aparició política de Veciana tampoc va respondre a mèrits propis. El nomenament de sotsbatlle trencava la tradició municipal d'autonomia vallenca: va ser un nomenament a dit; en aquest cas el dit del Marquès de

Peu del retrat de Veciana creador de les Esquadres borbòniques

Història

Castellfort. Continua essent un misteri què li va permetre iniciar una carrera pública tan reeixida. Ara bé, no és cap enigma comprovar l'habilitat del sarraenc, pirenc i vallenc per escalar posicions amb molta celeritat.

Quan ell endega la cursa al servei de Felip V, Barceló torna a lluitar per les muntanyes que tan bé coneix; el promès perdó borbònic esdevé una farsa i el cas del

DESPRÉS DE L'11 DE SETEMBRE DE 1714, CARRASCLET ES CREA UN PRESTIGI I SUPORT GENERALS ENTRE LA POBLACIÓ

malaurat general Moragas, torturat, penjat, esquarterat per la justícia borbònica n'és una mostra cruel; el seu cap penjat durant anys al Portal de Mar és una clara advertència pels catalans que

L'OMBRA PROTECTORA BORBÒNICA PERMET INICIAR A VECIANA UNA METEÒRICA CARRERA DESPRÉS DE 1720

comencen a patir l'arbitrarietat dels Decrets de Nova Planta. L'exfuseller de muntanya no ha tingut temps de gaudir de l'amnistia borbònica; a Marçà, llar de Pepeta Figueras, la seva dona, té una topada amb un militar filipista; això significa el seu empresonament al Castell de Falset. La fugida espectacular de la presó és l'inici de les aventures i de la llegenda del guerriller. Viu fora de la llei, amb uns pocs familiars i partidaris. Es mou amb habilitat per la Mola de Coldejou, Llaberia i el Coll de Balaguer. Comença a crear-se un nom i un prestigi i té el suport de la població civil. Paral·lelament les accions de Veciana són força diferents; és

Església del Carme on es troba la tomba de Veciana

l'home de confiança de la justícia borbònica i s'ho fa valdre. Papell el considera un espia, entre altres coses. *"Ens serveix d'exemple una carta escrita per l'alcalde del Crim, Joan Baptista Tàpies i de Solà a Pere Anton en què vehementment li confessa ser un botifler fidel, que nega fins i tot la seva catalanitat, assegurant que mai ha escrit i parlat en català"*. El lector atent pot establir sucoses comparacions: la remota carta de 1718 amb la genialitat que va deixar anar un altre Borbó no fa gaires anys: *"Nunca ha sido el castellano lengua de imposición"*. La Guerra de la Quàdruple

Aliança, l'any 1719, contra Felip V que trenca els acords d'Utrecht, instigat per la seva nova esposa italiana, Isabel de Farnesi, permet a Carrasclet sortir de la condició de proscrit i alhora dirigir un exèrcit d'alliberament de Catalunya. Els catalans exiliats a França el criden i ara recupera el comandament del cos de fusellers de muntanya, dedicat a tasques de "diversió" militar. Sorpren molt tot plegat; la paradoxa d'un "sediciós" col·laborant amb el famós Berwick, el responsable de la desfeta del 1714; alhora un vallenc, Veciana, empaitant partides d'austriacistes per les terres del Camp i la Conca.

Carrascllet és el coronel d'una milícia que es farà un fart d'anar amunt i avall -de l'Alta Cerdanya a la Matarranya- per sollevar el país contra el Borbó. Durant un any molt intens, amb episodis destacats com la presa de Reus i l'agosarat intent d'atacar Tarragona, demostra la seva capacitat de lluita, resistència i audàcia. Si bé la historiografia oficialista vol ressaltar el fracàs de la conquesta de Valls, cal desmitificar una colla de coses. En cap moment ell la va assaltar amb milers d'homes i no hi va haver cap singular enfrontament amb Veciana, amb fatals resultats pel "facinerós" pocs mesos després. La mítica topada el 5 de desembre de 1719 amb Veciana, al Pati del Castell, és una fabulació que es

forja "a posteriori". La realitat esdevé molt més prosaica i mancada d'èpica, malgrat els esforços del senyor Ortega i Espinós. Papell assigna als Veciana un paper molt més discret, seguint relats del mateix bàndol borbònic. L'episodi de Valls s'inscriu en un marc tàctic de retirada perquè es repeteix l'esquema de les conveniències estrangeres. La Pau de la Haia de 1720 significa un gerro d'aigua freda pels combatents de Carrascllet. La lluita resulta impossible sense el paraigües de les grans potències, les quals per segon cop abandonen a la seva sort els catalans austriacistes. Mentre Pere Joan Barceló ha d'emprendre el camí de l'exili l'any 1720, el seu rival vallenc comença una ascensió ràpida sota l'ombra

protectora del poder borbònic. Cal insistir en la relació estreta que s'estableix entre les tasques repressives de Veciana contra els resistents austriacistes amb la seva fulgurant promoció personal i familiar. Ni en la guerra, ni en els anys de la postguerra amb la revolta dels "carrascllets" té un paper massa gloriós; això sí, el juliol de 1721 empresona un sediciós a Vilarodona, àlies El Gatxes, després de ferir-lo. I és ja anomenat batlle de Valls. En la darrera etapa, ja comandant únic de les Esquadres de Catalunya, la seva tasca repressora s'intensifica: cacera de rebels que hi havia per la Conca de Barbera i muntanyes de Prades i també el Penedès. Acabarà tenint una partida de 60 homes, 6 caporals i tres segons caporals. Entre les seves gestes hi ha la detenció d'un falsificador de moneda, però se li escapa el guerriller Guardiola, la qual cosa li va ser criticada pels seus superiors.

La seva feina de delació, espionatge i persecució palesen que la resistència a la submissió era persistent. Joan Papell explica l'incident del cerer de Tarragona, Joan Raüll que "pels carrers i places pregona la sedició de 1725 amb crits de "ja s'acaba lo ser esclau que ja vindrà Carles Tercer y nos posarà en llibertat o ja se a acabat lo temps de la canalla, ahont anireu botiflers que ja podeu començar a fugir que qui ha de regnar és Carles Tercer". Les malifetes d'aquest singular personatge que també es burlava públicament del rei, amb un gosset ensinistrat, van ser investigades pel batlle Veciana. També va eliminar sediciosos a Capellades i Sant Quintí de Mediona. L'any 1733 deté Juan Elies de Butandiè, que portava una arma de foc, prohibides en el Decret de Nova Planta. Rep permís per investigar delictes arreu del Principat, empaita lladres de palla i persegueix afers de banyes.

Fer el recull dels serveis del serrenalenc a la màquina repressora

Retrats dels successius comandaments dels Mossos d'Esquadra de la família Veciana. D'esquerra a dreta, i de dalt a baix, Pere Màrtir Veciana Civit, Felip Veciana Dosset, Pere Màrtir Veciana Miró i Pere Pau Veciana i de Pastoret (AHCV i CP)

Els Veciana, nissaga de poder

COPIAS DE LOS DOCUMENTOS
EN QUE SE ACREDITAN
LOS
MERITOS Y SERVICIOS
HECHOS
POR D^N PEDRO ANTONIO
VECIANA,
DON PEDRO MARTIR
SU HIJO,
Y
DON FELIPE VECIANA,
ACTUAL COMANDANTE
DE LAS ESQUADRAS DE VALLS
DE ESTE PRINCIPADO,
CUYO TENOR ES COMO SE SIGUE

FR. Don Tiberio Carafa Comendador del Orden de San Juan, Teniente General de los Ejercitos de Su Magestad, Governador de la Plaza de Tarragona, y Comandante General de su Distrito, y de el Partido de Montblanch, &c. = Certifico, que desde primeros de el mes de Octubre de el año proximo pasado de 1721. hasta oy dia de la fecha, que me hallo de Governador, y Comandante General de la referida Plaza de Tarragona, y sus tierras, he puesto al cargo de el Bayle de Valls.

Relació dels mèrits de la família Veciana

CARRASCLET SIMBOLITZA LA LLUITA PER LA LLIBERTAT, VECIANA ESDEVÉ EL PARADIGMA DEL SERVILISME ENVERS L'OPRESSOR

de Felip V no resulta gaire impactant, no resisteix la més mínima comparació amb els darrers anys del seu "llegendari" enemic. A desgrat de la promoció interessada de la seva imatge -un home implacable al servei de l'ordre-, es pot fer un símil futbolístic: Veciana i Carrascllet juguen unes lligues diferents. El jugador de Valls a la regional el de Capçanes a la Champions.

L'any 1714, Pere Anton només era sotsbatlle; l'any 1720 comandava l'Esquadra de Valls, amb el nom de "quefe"; l'any 1723 hi ha una remodelació del cos i Pere Anton Veciana és comandant de les Esquadres. L'any 1729 esdevé comandant absolut de les Esquadres de Catalunya i el 1735 renuncia al càrrec, morint de malaltia l'any 1736. Està enterrat a l'església del Carme amb làpida

inclosa. La nissaga Veciana dominarà Valls fins la desfeta de l'Antic Règim, l'any 1835.

V. CARRASCLET, L'IRREDUCTIBLE GUERRILLER PRIORATÍ

La lluita de Carrascllet per una causa que va més enllà dels interessos personals s'evidencia quan rep l'ordre de retirar-se a França. Ell obeeix les ordres de Berwick però, després, refusa el privilegi d'incorporar-se a l'exèrcit francès amb el grau de capità i amb una pensió fixa de 2.000 francs. Al mateix temps, Veciana ha de fer-se un lloc entre les autoritats filipistes exercint de botifler implacable. Per prosperar ha de denunciar, empaitar i empresonar "sediciosos".

Quan Carrascllet arriba a l'exili, tampoc s'acomoda a la vida cortesana de Viena, no s'arrossega per viure de rendes. L'emperador Carles li concedeix la graduació de coronel amb paga inclosa. Un gir xocant en la seva vida: a Espanya un bandoler, a Àustria un respectable oficial de l'exèrcit imperial!

Amb tot, la bena rural pot més que una regalada vida cortesana; ell prefereix instal·lar-se a Hongria, amb la seva dona, fent de pagès. Però un cop més, la possibilitat de lluitar contra Felip V el fa tornar a l'acció. L'any 1733 hi ha guerra de Successió de Polònia (1733-39); l'Imperi torna a la lluita contra França i Espanya. Ell nolieja un vaixell amb altres catalans exiliats i des de Trieste es dirigeixen al Regne de Nàpols. Mentrestant, Veciana està perseguint "facinerosos" per les rodalies de Valls; és interessant aquest contrast en els itineraris dels nostres personatges. Davant les costes italianes, a Pescara, Carrascllet i els seus són capturats per la flota espanyola i ell restarà empresonat durant 7 anys a Cadí. El Tractat de Viena, que tanca el conflicte, li permet recobrar la llibertat i l'any 1740 torna a terres de l'Imperi; el seu enemic vallenc ja fa 4 anys que és mort, però Pere Joan enfila camí d'Àustria.

Malgrat tenir 58 anys, l'empenta lluitadora de l'antic guerriller l'impulsa a una darrera expedició. Fins fa poc, no sabem res de cert dels darrers anys de la vida de Carrascllet. Uns l'havien enterrat poc després de la virtual topada, cos a cos, amb Veciana; altres fonts afirmaven que havia mort de vell a Hongria.

Quan va esclatar un nou conflicte europeu, la Guerra de Successió d'Àustria (1740-1748), la filla de l'emperador Carles, Maria Teresa, una futura gran reina, està en lluita contra altres potències: Prússia, França, Baviera que amenacen la integritat de l'Imperi. Ara sabem que els exiliats catalans, dirigits per Pere Joan Barceló, de seguida formen una companyia de voluntaris lleials a la casa d'Habsburg. En Carrascllet ja té 60 anys! En una acció militar contra els francesos, perdrà la vida el setembre de 1743 a les terres d'Alsàcia i està soterrat a la Catedral de Breisach el Vell.

Francesc Castellví escriu: "*La noche del 3 al 4 de septiembre pasó Carrasquet con una partida de vanguardia a la isla llamada Reinnach, enfrente de Breisach el Viejo, donde murió, y fue a tiempo que el ejército pasava el Rin. Fue sepultado en la catedral de Brisach, y fue su muerte sentida de los generales por su valor, limpieza y lealtad a la augusta casa*".

En el llibre de defuncions d'aquesta catedral els investigadors de la revista Sapiens van trobar aquest text que corrobora el testimoni de Castellví: "*Any 1743, dia 4 de setembre a l'illa a l'altra banda del Rin situada a França ha mort el molt noble i graciós Pere Joan Barceló de Carrasquet, coronel de l'Augusta Reina d'Hongria i de Bohèmia, i ha estat sepultat el 5 d'aquest al cementiri de l'església parroquial de Sant Esteve.*"

Pere Joan Barceló té un final coherent amb els seus ideals i el seu coratge. Carrascllet, ja

ELS AVATARS DELS "CARRASCLETS", AMB FAMILIARS I SEGUIDORS, ENCARA INCOMODEN LA BONA GENT DEL NOSTRE PAÍS, D'UN PAÍS QUE BRINDA HOMENATGES I CORONES A RAFEL DE CASANOVA, EL GRAN SÍMBOL DE L'11 DE SETEMBRE

amb 61 anys a sobre, mor en una illa fluvial al cor de l'Europa Central i és enterrat amb tots els honors. Malauradament, els estralls de la 2ª Guerra Mundial provocaren la desaparició de la seva tomba.

Veciana, el botifler, que va dirigir una eficaç repressió, va acabar els dies de manera més convencional o poc "gloriosa" i costa d'entendre per això com és que va acumular després tants elogis interessats. La seva tomba perviu amb aquesta inscripció: "*Sepultura de Pera Anton Veciana i per tots los seus. Mori a 30 maner de 1736*"

VI. EPÍLEG CRÍTIC

Carrascllet i Veciana simbolitzen uns capteniments col·lectius oposats: l'oportunisme davant l'idealisme, el servilisme davant la grandesa, el pragmatisme davant el risc, la delació front la lleialtat, la submissió en el lloc de la llibertat. No endebades, la recreació llegendària dels orígens dels Mossos d'Esquadra lligava amb un concepte de país d'ordre i dòcil, abocat a la indústria i la producció. Els avatars dels "carrascllets", amb familiars i seguidors, encara incomoden la bona gent del nostre país, d'un país que brinda homenatges i corones a Rafel de Casanova, el gran símbol de l'11 de Setembre; un ciutadà honorat que va acabar exercint públicament d'advocat i morint tranquil·lament a Sant Boi del Llobregat.

En el pròleg del llibre de Núria Sales, Joan Mercader, col·laborador científic del CSIC (!) retratava d'una manera esbiaixada, els perfils dels nostres protagonistes: "*Li acabarà de donar la patent*

de filipisme militant el fet d'haver plantat cara amb tant de coratge als guerrillers del Carrascllet en la jornada de Valls el 5 de desembre de 1719, que fou l'última acció bèl·lica que sostingué a Catalunya aquell misteriós "coronel" de fusellers, darrer defensor d'una causa ja perduda - la de l'Arxiduc - i paradoxalment sostingut per les conveniències diplomàtiques del regent francès, i això abans d'esfumar-se per sempre en un exili llunyà en terre d'Hongria. Pere Anton Veciana se'ns presenta, doncs, de cop i volta, com l'antagonista històric del Carrascllet. En realitat, simbolitzaria una opinió catalana bastant difosa per les ciutats i viles després de 1714, que anhelava la tranquil·litat necessària per al restabliment material del país, fatigat i arruïnat en una lluita prolongada que hom creia ja decidida i que no era prudent de replantejar. La rebel·lió del Carrascllet, caòtica i sense horitzons, mancada a més del prestigi necessari pel seu caire estrictament plebeu i camperol, seria mirada com a cosa inoportuna pels estaments que donaven el to en el Principat"

Per acabar, caldria recordar la pertinent consideració de la professora Aritzeta: "*És impensable la instauració d'un règim com el borbònic sense dotzenes de Vecianes*". Només assumint aquesta veritat incòmoda, es podrà entendre com és que tot un botifler, Pere Anton Veciana, continua gaudint d'un lloc de privilegi en la Sala de Plens de Valls; i com és que Pere Joan Barceló de Carrascllet, un austriacista irreductible, encara porti penjada la llufa de bandoler. ■